

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

(Ingevulde Zwolse tekst is vanaf pagina 3, grijs gearceerd)

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2018 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Beschrijving tekort

Er is in 2018 voor € 50,8 mln. aan bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie verstrekt. Van het rijk is hiervoor € 48 mln. ontvangen. Het bijstandstekort over 2018 is dus € 2,8 mln. (5,9%). In 2015 bedroeg het bijstandstekort nog 5,2%, in 2016 10,8% en in 2017 11,1%. Het percentage is in 2018 vooral lager doordat het Rijk een hoger macrobudget beschikbaar heeft gesteld. Van het tekort van € 2,8 mln. komt € 2,6 mln. ten laste van de eigen begroting van gemeente Zwolle en kan voor € 0,2 mln. aanspraak worden gemaakt op de vangnetuitkering.

In de begroting voor 2018 is gerekend met een tekort van € 4 mln. Dit was gebaseerd op de Macro Economische Verkenning van het CPB, die een lichte daling voorspelde door aantrekkende economie en hogere instroom door het wegvallen van Wajong en WSW. In de eerste bestuursrapportage in het voorjaar is aan de raad gemeld dat als gevolg van de bekendmaking van het voorlopig rijksbudget voor bijstandsuitkering 2018 en de lagere aantallen bijstandsgerechtigden (stad per maart) er sprake is van een voordeel ten opzichte van de begroting 2018. Het voordeel per maart 2018 bedroeg € 386.000. Bij de tweede bestuursrapportage bleek het tekort wederom minder groot dan eerder geprognosticeerd. Dit keer bleek het macrobudget van het Rijk hoger dan verwacht, waardoor de ontvangsten via de septembercirculaire hoger waren dan verwacht. Ook was er een lichte daling van het aantal bijstandsuitkering, waar we eerst nog rekenden met groei. Het aantal bijstandsuitkering in Zwolle bedroeg eind 2018 3.674. Dat is een lichte daling ten opzichte van het aantal eind 2017, toen er 3.756 bijstandsuitkeringen werden verstrekt. Per saldo verminderde het bijstandstekort met € 413.000.

Analyse van de oorzaken van het tekort

Een van de genoemde oorzaken van het tekort ligt in het verdeelmodel dat in 2015 is ingevoerd. Waar we op grond van het historische model een voordeel hadden, bleken we op grond van het nieuwe verdeelmodel een nadeelgemeente. Het nadeel bedroeg in eerste instantie € 8 mln. Ondanks aanpassingen van het model in 2017 zijn er nog grote verschillen tussen het budget en de werkelijke uitgaven aan bijstandsuitkering, in 2017 was het verschil nog € 4 mln. Hoewel er nog verder onderzoek plaatsvindt naar de plausibiliteit van het verdeelmodel, is aanpassing van het model zijn op korte termijn niet te verwachten.

Een tweede oorzaak van het tekort ligt in de hoogte van het macrobudget. Dat is onvoldoende gebleken, zoals ook vorig jaar gemeld in de raadsnota Aanvraag vangnetregeling 2017. In 2018 heeft het rijk de hoogte van het macrobudget aangepast. Hierdoor is het tekort in Zwolle teruggebracht van 4 mln. in 2017 naar 3 mln. over 2018. Een derde oorzaak ligt in het verschil in het aantal bijstandsuitkeringen tussen het landelijke gemiddelde en de Zwolse aantallen. Als het CPB voorspelde voor 2016 en 2017 ondanks de

groeïende economie nog een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze stijging was in Zwolle hoger dan landelijk. Halverwege 2018 kwam het CPB met een nieuwe prognose en werd een lichte daling voorspeld. In Zwolle heeft deze daling zich pas later en minder sterk voorgedaan. Verklaring hiervoor worden gegeven in een onderzoek van bureau Atlas: Vooral midden en hoogopgeleiden profiteren van de aantrekkende Zwolse economie en arbeidsmarkt, laagopgeleiden (nog) niet. Dit zien we bij de bijstand terug in zowel verhoogde instroomkansen als in kleinere uitstroomkansen voor laagopgeleiden. 70% van onze bijstandspopulatie bestaat uit laagopgeleiden.

Ook de centrumfunctie van Zwolle zien we als oorzaak voor het hogere aantal uitkeringen. Zwolle kent veel zorgaanbieders, zoals voor beschermd wonen en jeugdzorg. Dit leidt tot meer instroom in de bijstand, als mensen voor deze zorgaanbieder naar Zwolle verhuizen. Als ze vervolgens liefst in Zwolle blijven wonen en niet naar de regio vertrekken werkt dat tevens uitstroom beperkend. Ook instroom van statushouders en mensen die niet langer voor Wajong en WSW in aanmerkingen komen heeft een negatieve invloed op het aantal bijstandsuitkeringen in Zwolle.

Bronnen: Begroting, beleidsrapportages en jaarrekening 2018.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

College zet volop in op het ontwikkelen van een inclusieve arbeidsmarkt in de regio Zwolle. Door maatregelen wil het college ook bijstandsgerechtigden zoveel mogelijk laten participeren in werk en hierdoor ook het bijstandstekort zoveel mogelijk beperken.

Een overzicht van de ingezette en uitgevoerde maatregelen uit 2018 zoals aan de raad gemeld:

- In de sterk veranderende arbeidsmarkt in een economisch sterke regio Zwolle zijn in 2018 verschillende stappen gezet om gezamenlijk met werkgevers te zorgen dat zoveel mogelijk mensen profiteren van het werk dat er is. Door te investeren in de samenwerking op een Human Capital Agenda Regio Zwolle zijn tevens openingen gelegd om inclusiviteit mede vorm te geven. In regionaal verband zijn in het Werkbedrijf Regio Zwolle stappen gezet om de werkgeversdienstverlening te professionaliseren, zodat zij werkgevers nog beter kunnen helpen in het matchen van personeel. Meer mensen met een arbeidsbeperking hebben in 2018 een baan in het reguliere bedrijf gevonden (in 2018 was de doelstelling voor de Regio Zwolle 3.798 banen. Op peildatum einde derde kwartaal 2018 staat de regio op 4.571 banen (20% meer).
- De voorbereidingen voor Tiem zijn in 2018 getroffen en de samenwerkende organisatie voor inclusief werk is per 1 januari 2019 actief. Ondertussen bleef de winkel 'open' en zijn meer dan 400 mensen in Zwolle uitgestroomd naar werk, opleiding of ondernemerschap
- Actieve deelname in Werkbedrijf Regio Zwolle: In 2018 is, onder voorzitterschap van centrumgemeente Zwolle, in het netwerk van het Werkbedrijf Regio Zwolle bereikt dat er o.a. meer extra banen zijn gerealiseerd voor mensen met een beperking (zie indicatoren), de

werkgeversdienstverlening een professionaliseringsslag heeft gemaakt, één Werkgeversservicepunt Regio Zwolle is gelanceerd, meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zichtbaar zijn voor werkgevers en een programma leren en werken is gestart.

- De gemeente Zwolle heeft via de "Zwolle aan de slag aanpak" meer dan 400 mensen laten uitstromen naar werk, ondernemerschap of opleiding.
- We hebben in 2018 verschillende projecten samen met werkgevers en onderwijspartners ontwikkeld om o.a. statushouders en ouderen een positie op de arbeidsmarkt te laten verkrijgen. Daarbij is gericht op de kansrijke sectoren, zoals de techniek en de transport/logistiek. Voor statushouders specifiek is hierbij ook gecombineerd met extra taalondersteuning van de ROC's.
- Beschut werken: Het plan heeft geleid tot de realisatie van elf beschutwerkplekken eind 2018. In 2019 vindt een evaluatie van het plan plaats.
- College beperkt instroom door te toetsen op rechtmatigheid door uitvoering van het handhavingsplan, zoals vastgesteld door de raad in oktober 2017. De raad wordt door het college geïnformeerd over de resultaten op het gebied van handhaving via de jaarcyclus. Door inzet van een team van handhavers is in 2018 voor € 2.200.000 bespaard aan bijstandsuitkeringen. Er is een totaal bedrag aan boetes opgelegd van € 153.000 wegens fraude of schending inlichtingenplicht. Handhaving aan de poort is 134 keer ingezet en hierdoor zijn 62 aanvragen van uitkeringen niet tot stand zijn gekomen.

Bronnen: Transformatieagenda, Interventieplan, Begrotingscyclus 2018, Nota inclusieve arbeidsmarkt, PPN 2018 2021

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie. Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten, inwinnen van advies bij andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking of advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
 - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een

gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.

- Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
- Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

B3. Externe maatregelen

- **Uitstroom zelfstandigen**

Het college heeft met het Regionaal bureau zelfstandigen (RBZ) extra inzet gepleegd om ook via het starten van een onderneming uitstroom uit de bijstand te bevorderen en instroom te beperken. Het aantal bereikte ondernemers dat ondersteuning zoekt bij het RBZ is zelfs hoger dan verwacht.

- **Beschermd wonen**

In regionaal verband heeft het college met deelnemende gemeentes en zorgaanbieders voor beschermd wonen afspraken gemaakt dat cliënt in principe terugkeert naar zijn woonplaats. Uit onze monitor blijkt ook dat er bijna even veel cliënten teruggaan als dat er gekomen zijn uit een gemeente.

- **SROI-expertisepunt Regio Zwolle/Werkbedrijf Regio Zwolle**

In regionaal verband is extra inzet gepleegd op het verzilveren van kansen voor bijstandsgerechtigden door inzet van SROI en benutten van inkoopvolumes van overheidspartijen. Een regionaal werkend adviseursteam heeft hierop aangejaagd en adviseert opdrachtnemers en opdrachtgevers. Dit heeft in totaal 93 plaatsingen in 2018 voor de stad Zwolle opgeleverd.

- **Human Capital Agenda Regio Zwolle**

In 2018 is de Human Capital Agenda regionaal ontwikkeld, waarvan ook een ontwikkelfonds deel uitmaakt dat ontwikkelarrangementen voor werkzoekenden kan bekostigen. Regionaal is de doelstelling gesteld om 500 extra mensen uit de kwetsbare doelgroep aan de slag te krijgen (inclusiviteit). In 2019 zal het meerjarige fonds worden opengesteld.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere*

tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Het college verwachtte met de bovengenoemde maatregelen het tekort te beperken. In de betreffende beslisnota's is per maatregel is een inschatting gegeven aan de raad van het beoogde effect of doel.

Behaalde resultaten zijn aan de raad gemeld in de beleidscyclus, met name onder begrotingsdoelen 2.2 en 4.1. en ook in de financiële paragrafen over het bijstandstekort.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwolle verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

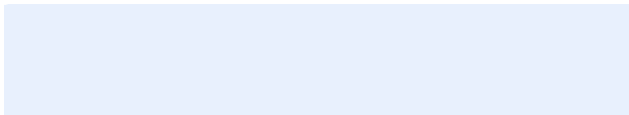
De gemeenteraad van de gemeente Zwolle stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: _____

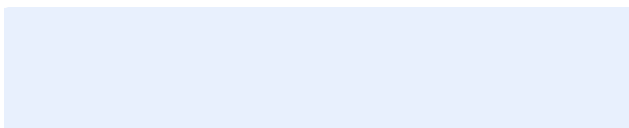
Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: